

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش شیوه‌ها در تربیت فرزند در خلاقیت کودکان

مرتضی نوری بومس

www.ketab.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۵
چرا سبک‌های فرزندپروری.....	۹
سبک‌های فرزندپروری.....	۱۳
خلافیت.....	۱۹
تئوری‌های خلافیت.....	۲۸
تفاوت خلافیت با نام‌آوری.....	۴۰
تفکر خلاق.....	۵۸
انعطاف‌پذیری.....	۶۱
عوامل موثر بر خلاقیت.....	۶۲
موانع خلاقیت.....	۶۸
روش‌های پرورش خلاقیت.....	۷۰
شیوه‌های ارتباط والدین با فرزندان.....	۸۱
تأثیرات خانواده.....	۸۶
فرزندپروری و خلاقیت کودکان.....	۹۱
منابع.....	۱۲۸

مقدمه:

با توجه به برخورد جوامع بشری با مسائل ناهمگون بی شمار فزاینده وابستگی متقابل بین کشورها، تحلیل رفتن منابع طبیعی، سرعت فزاینده تغییرات و مسائل عدیده‌ای از این قبیل نیاز به یافتن تصویری هر چه جاه‌تر و دقیق‌تر از آینده برای هر جامعه از ضروریات است. (کفایت، ۳۷).

تورنس (۱۹۷۱) استدلال می‌کند که تصاویر آگاه و ناخودآگاه از آینده، نیروی محرکه مهم در پس دستاوردهای آینده‌اند. تصاویر مثبت آینده، نیروی پر توان مناطقی هستند که ما را به تحرک واداشته‌اند و به ما انرژی لازم را برای حرکت به پیش به سوی امکانات، راه‌حلهای و دستاوردهای خلاق و جدیدی می‌دهد از طرفی برای آنکه بتوانیم قدرت تصور خود را افزایش دهیم و تصور مثبتی از آینده خلق کنیم باید خلاقیت خود را پرورش دهیم. چه نیاز به به خلاقیت اجتناب ناپذیر است، بنابراین در این دنیای پیچیده کنونی که در هر رقابت‌های بسیار فشرده جوامع مبتکر و مختلف برای دستیابی به جدیدترین تکنولوژی و منابع قدرت هستیم. افراد تیز هوش خلاق و صاحبان اندیشه‌های نو و جدید همانند گرانیهاترین سرمایه‌ها از جایگاه بسیار بالا و ارزشمند برخوردار هستند.

هر چه قدر جهانی که در آن زندگی می‌کنیم پیچیده‌تر می‌شود نیاز به شناسایی و پرورش ذهنهای خلاق و آفریننده محسوس و روشن‌تر می‌گردد. در همین رابطه نونیامی معتقد است:

«شانسی برای بدست آوردن خلاقیت بالقوه می‌تواند موضوع مرگ و زندگی هر جامعه‌ای باشد» (گاستون، ۱۹۸۵).

به همین دلیل امروزه جامعه، بیش از هر زمان دیگر به افراد خلاق و هوشمند نیاز دارد در شرایط کنونی، مسائل خلاقیت از تمرین مسائل در قلمرو روانشناسی آموزشی آموزشگاهی است.

در مورد خلاقیت و شناخت کودکان خلاق باید خاطر نشان سازیم قبل از آنکه کسی بتواند خلاق شود باید شرایط یا محیط مناسب فراهم شود. صورت‌های افراد خلاق و غیر خلاق مباحثی چند را در رابطه با محیط خانوادگی با خلاقیت را به بار آورده به طوری که هم اکنون عقیده بر این است که محیط خانوادگی انسان خلاق چیزی سوال محیط خانوادگی آدم غیر خلاق می‌باشد. این تفاوت مخصوصا در آنچه که مربوط به روابط والدین و فرزندان می‌باشد جنبه مشخصتری دارد. برای این مثال نمونه‌ای را که توسط شیر (۱۹۷۰) در این رابطه انجام گرفته است را می‌آوریم، وی درباره ده دختر تیزهوش و علاقه مطالعه نموده است و به این نتیجه رسیده است که خانواده‌هایشان در حدود آنها کنند سختگیری می‌کنند. این دختران خواندن را زود آموخته بودند و در دهی‌های بسیار خلاقانه‌ای داشتند (شعر و نقاشی) و خود را دارای قدرت‌های بسیاری می‌دانستند.

بین کشورها و گروه‌های اجتماعی مختلف، به تفاوت‌های چشمگیری در زمینه روابط والدین و فرزندان یا به عبارت دیگر شیوه‌های فرزند پروری برخوردیم که در دهه‌های نخست میلادی (سه دهه نخست) حاضر، روشهای فرزند پروری تا حدود زیادی زیر نفوذ مکتب رفتارگرایی بود.

جای تردید است که پدران و مادران زیادی این شیوه خشک را به کار بسته باشند. اما به هر حال دیدگاه متخصصان آن زمان چنین بوده است. (اتکنیسون، ۱۹۸۳).

به نظر می‌رسد در حال حاضر شاهدند در جهت عکس هستیم و چنین می‌نماید که امروز، والدین احساس می‌کنند که ساده‌گیری پاسخگویی مثل آن‌ها نیست. به هر حال روابط والدین و کودک یکی از بحث‌های مهم روان‌شناسی است. البته باید توجه داشت که رفتار والدین ابعاد مختلف دارد و فقط شاه‌مغییرات یکنواخت نمی‌شود.

به طوری که ممکن است والدین هم فرزند خودشان را دوست بدارند و هم اینکه آن‌ها را ارادت نمایند، یا اینکه در حین درست داشتن آن‌ها در انضباط نیز سخت‌گیری کنند. پاسخ طفل نیز صرفاً به یک جنبه از رفتار والدین با شخصیت آن‌ها ارتباط پیدا نمی‌کند. بلکه ما حاصل ترکیب عوامل مختلف می‌باشد. هر چند پیش‌بینی ویژگی‌های شخصیتی بعدی بر مبنای روش‌های خاص فرزند پروری بسیار دشوار است اما شواهدی در دست است که بر اساس آن می‌توان گفت بدون شک خانواده مهمترین نقش را در کنترل و هدایت تخیل و ظهور خلاقیت‌ها ایفا می‌کند، با اینکه عوامل ژنی، پیدایش استعداد خلاقیت را هر افراد ممکن می‌سازد، معذک برروز و رشد این استعدادها تحت تأثیر عوامل محیطی قرار دارد. به نوری که می‌توان گفت: خلاقیت به عنوان یک استعداد حاصل تعامل پیچیده وراثت و محیط است. (افروز، ۱۳۷۱)

در این پژوهش برآنیم تا مشخص کنیم که آیا شیوه‌های فرزند پروری با روشهای که والدین در تربیت فرزندانشان به کار می‌برند چه تأثیری بر خلاقیت آنان دارد؟

www.ketab.ir